

Abilds Bygdegård

Vid sammanträde i Abilds skola den 30 januari 1943, behandlades frågan om byggande av en hembygdsgård i Abild. Flera talare framhöll det stora behovet av en samlingslokal i orten. Mötet valde en kommitté för utredande av frågan. Till kommittén valdes Johan B Appelgren, Stig Björkengren, Gustav Karlsson, Mogens Treschow samt Bror Bergstrand.

Kommittén sammanträdde den 12 februari 1943. Då meddelade Mogens Treschow att "Gudsägare Herr Niels Treschow, Hjuleberg å Brädden skänker antingen tomt till hembygdsgård eller själva torpet Brädden, därest uppgörelse kan träffas med arrendator Anders Johansson, som har kontrakt å torpet till 1945. Ordföranden tackade för den storslagna gåvan och kommittén. Mötet beslöt enhälligt att gå in för det senare alternativet. På förslag av J. Appelgren upptogs frågan om teckning av andelar i hembygdsgården, till behandling. Kommittén beslöt att en lista för teckning av andelar omedelbart skulle utskrivas, och att andelarna skulle vara inbetalda senast 15/4 1943. Den 23/2 träffades vid Brädden kommittén och Niels Treschow samt länsarkitekten. Efter besiktning av huset föreslår länsarkitekten, att man vänder sig till en byggmästare för utredning. Gudsägare Treschow visade vid tillfället den av honom skänkta tomten."

Kommittén beslöt att kalla byggmästare Raning till att besiktiga huset, samt lämna erforderliga upplysningar om eventuell ombyggnad. Raning besökte samma dag platsen och ansåg att en ombyggnad skulle i det närmaste bli lika dyrt som att bygga ett nytt hus. Byggmästaren åtog sig att fortast möjligt inkomma med förslag till en hembygdsgård. Den 27 februari sammanträdde kommittén och Gottfrid Raning i kommunalrummet. Raning hade gjort två förslag, ett större och ett mindre. Det större skulle kosta omkring 57 000 kronor, det mindre var cirka 5 000 kronor billigare. Efter en längre diskussion enades man om det mindre förslaget, men genom en del ändringar ansågs detta kunna göras betydligt billigare.

Ett år senare den 15 mars 1944 erhöll kommittén ett gåvobrev från ägarna till Hjuleberg, som här i sin helhet återges:

"Gåvobrev. Härmed upplåta vi till Abilds Hembygdsförening en avstyckning från fastigheten Brädden 1 i Abilds socken av Hallands län, vilket område enligt lantmäterihandlingar omfattar en areal av 0,4920 hektar tomtjord samt därå befintliga byggnader. Området överlämnas till Hembygdsföreningen som gåva och på följande villkor:

- 1) Hembygdsföreningen garanterar att området hålles i god ordning.
- 2) Dans i Hembygdsföreningens lokaler och å därtill hörande tomtområde får ej före-

komma utan att medgivande erhållits av ägaren till Hjulebergs Egendom. Det är även förbjudet att inom området tillhandahålla och servera spritdrycker, dock må efter erhållet tillstånd hos ägaren av Hjulebergs Egendom sådan servering få ske vid familjehögtider av olika slag.

3) I det fall Abilds Hembygdsförening upplöses skola jord och byggnader i befintligt skick återgå till ägaren av Hjulebergs Egendom: dock skall denna bestämmelse icke utgöra hinder för fastighetens försäljning i exekutiv ordning.

4) Vi medgiva att det avstyckade området graverande inteckningar i stamfastigheten må dödas, dock skola alla kostnader i samband därmed betalas av Hembygdsföreningen. Hembygdsföreningen erlägger jämväl kostnader för lagfart och stämpelavgift.

5) Vi förbehåller oss att som servitut till förmån till ägaren av Hjulebergs Egendom få inteckna i punkt 2 här ovan givna förbehåll. Sådan inteckning skall ej gälla före de penninginteckningar Hembygdsföreningen må söka för byggnadens iordningsställande eller nybyggnad i dess ställe.

6) Tillträdet sker omedelbart.

Sålunda överenskommet och i två exemplar upprättat.

Hjuleberg den 15 mars 1944

N. Treschow

Rangnhild Treschow
f. Danisköld Samsö

Godsägare Nils Treschow och Fru Rangnhild Treschows
egenhändiga namnteckningar bevittnas

John Johansson

John Ingemansson

I detta gåvobrev föreskrivna villkor godkännas av oss till alla delar.

Abild den ... 1944"

Kommittén sammanträdde den 25 maj i Kranstorp varvid gåvobrevet diskuterades. Villkoren ansågs för stränga och kommittén ansåg att de inte kunde underställa sig ett sådant förmyndarskap och att hembygdsföreningen icke var i stånd att ekonomiskt driva en rörelse som var så beroende av en persons bestämmanderätt. Efter en förfrågan i bank om möjlighet till inteckning på fastigheten och en jurist tillfrågats i ärendet, undertecknades inte gåvobrevet av kommittén. På förslag av Mogens Treschow beslöts att till givarna hemställa om ändring i gåvobrevet. Kommittén skrev därför till Hjuleberg och anhöll vördsamt att godsägare Niels Treschow ville taga i benäget övervägande om ändring av gåvobrevet. Förslag lämnades till ny lydelse av en del punkter i gåvobrevet.

Den 22 juni svarade Treschow att han tillfrågat häradshövdingen i Årstads domsaga om innehållet i gåvobrevet och denne godkände detsamma. Brevet avslutades med följande: "Då jag icke vill ändra kontraktet får saken härmed förfalla." Därför blev det ingen bygdegård vid torpet Brädden. Någon förening bildades heller aldrig.

1947 köpte Abilds kommun tomten till ålderdomshemmet av Hjuleberg. Den var på 2 983 kvadratmeter och inköptes för 2 983 kronor.

Nytt försök till att bilda en bygdegårdsförening togs vid ett möte den 22 juli 1950, på kommunalrummet. Närvarande var för kommunen inspektör John Johansson, Hjule-

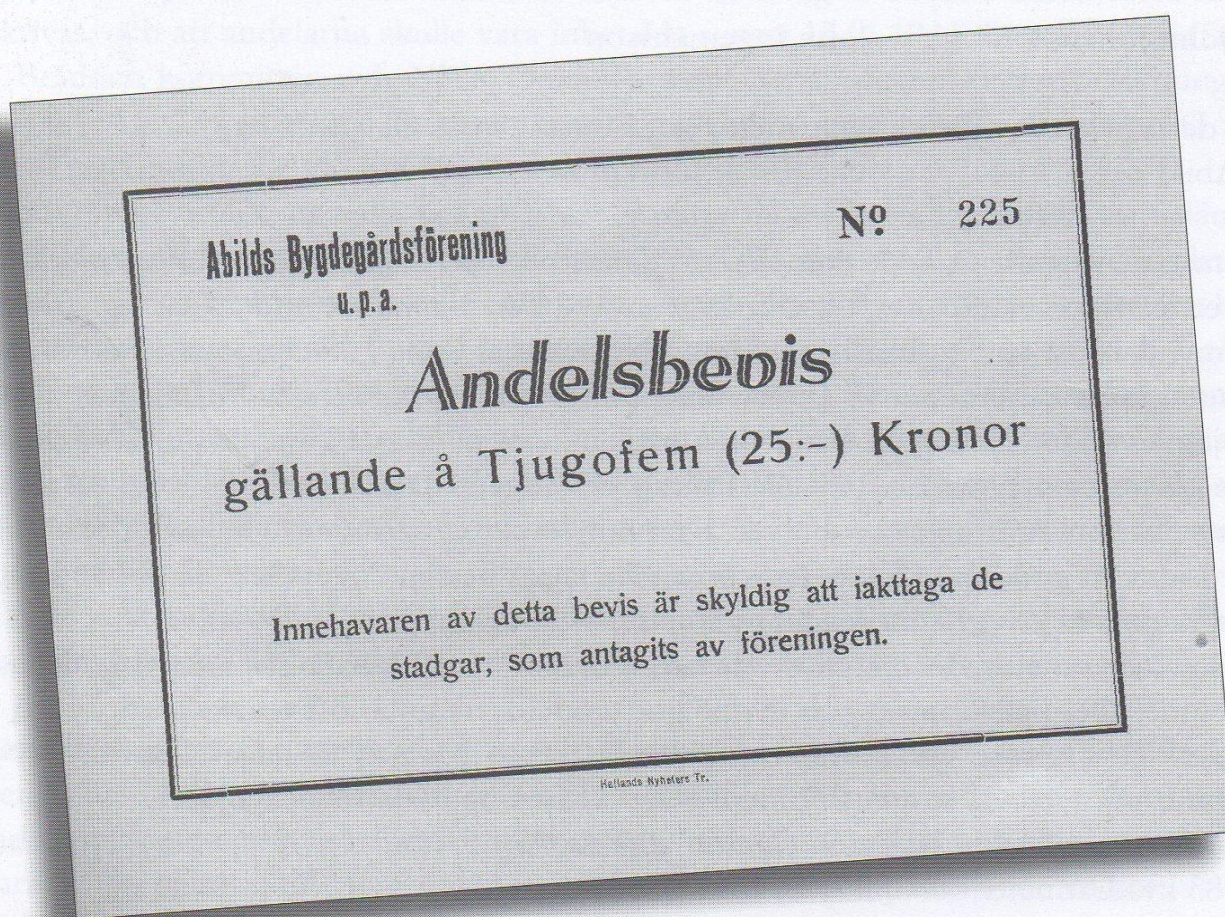

berg, för SLKF fru Anna Bengtsson, Ryd, för Röda Korset fru Hulda Bartholdsson, Ingelstorp, för Hemvärnet bussägare Johan Appelgren, Kranstorp, för Arbetarekommunen herr Alrik Nilsson, Dammvik, för Skytteföreningen herr Erling Larsson, Lyngen och för SLU. Torsten Andersson, Perstorp. Dessutom var skogvaktare Gustav Karlsson, Backen närvarande. Utdrag ur mötesprotokollet:

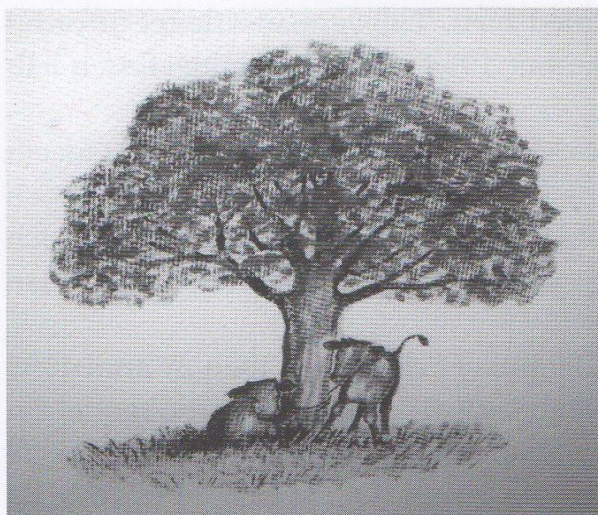
§ 3) De närvarande beslöt att en bygdegårdsförening skall bildas och att denna förslagsvis borde heta Abilds bygdegårdsförening u.p.a. Enligt § 4 beslöt mötet att ingå till Kommunen med en anhållan om att denna till bygdegårdsföreningen, måtte till lägsta möjliga pris, försälja nuvarande ålderdomshemmet. Efter en stunds debatt beslöts att en ny andelsteckning för bygdegården skulle igångsättas och att varje andel skulle gälla för 25 kr. Dessutom beslutades att de listor som cirkulerade i bygden för några år sedan fortfarande skall äga giltighet. Bussägare Johan Appelgren, Kranstorp, utsågs att handha de penningmedel som inflyter vid andelsteckningen. Cirka 100 personer plus sex föreningar hade tecknat tillsammans 360 stycken andelar under år 1951. Antingen betalade man kontant eller tecknade man sig för tio timmars arbete för var andel.

Den 7 oktober 1950 överlät kommunen, genom gåvobrev, det nedlagda ålderdomshemmet Brädden 3:1 med tillhörande tomtområde till bygdegårdsföreningen. Samma dag bildades Abilds bygdegårdsförening u.p.a.

Första styrelsen fick följande sammansättning: Lantbrukare Rudolf Johansson, Assarp, fru Anna Bengtsson, Ryd, lantbrukare Johan Svensson, Sjöred, omnibussägare Johan Appelgren, Kranstorp och inspektör John Johansson, Hjuleberg. Till styrelsesupplean-

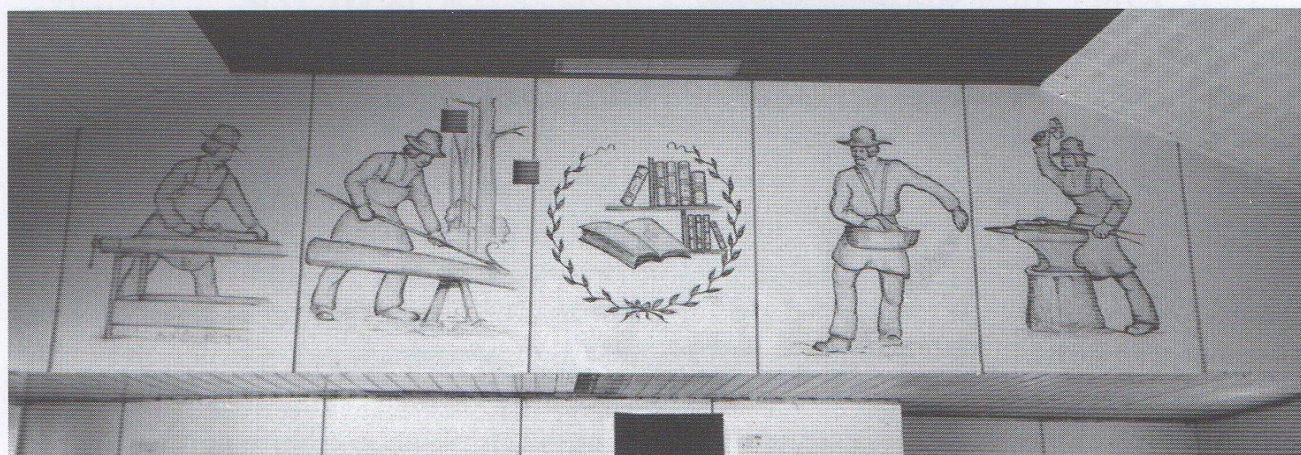

Väggmålningar i bygdegården. Motiv från bygden, målade av C. E. Andersson från Torup på 1950-talet.

Foto: Ellen Carlsson.

ter valdes lantbrukare Gustav Persson, Efshult, herr Erling Larsson, Lyngen och skogvaktare Gustav Karlsson, Backen. Till revisorer valdes lantbrukare Edvin Bengtsson, Ryd och bokhållare John Ingemansson, Hjuleberg, med åkeriägare Bror Bergstrand och lantbrukare Elof Svenningsson som suppleanter. Rudolf Johansson och John Johansson fick föreningsstämmans uppdrag att hos länsstyrelsen inhämta tillstånd att förvärva Abilds pensionärshem.

Johan Appelgren hade upprättat ett förslag till ombyggnad av det gamla ålderdomshemmet till bygdegård. Detta antogs vid årsmötet i mars 1951. Det innebar en samlings-sal på andra våning och kök, toaletter och foajé inrättades i bottenplanet. Värmeledning installeras med vedpanna i källaren. Till byggkommitté utsågs Johan Appelgren, Krans-torp, Rudolf Johansson, Assarp, John Johansson, Hjuleberg, Torsten Andersson, Pers-torp och Anna Bengtsson, Ryd. Arbetet med ombyggnaden av den gamla byggnaden påbörjades ganska omgående och stod klar i början av 1952. Den 26 januari 1952 hölls den första bröllopsfesten i den nya lokalen. Det var Inga Bartholdsson, Ingelstorp, och Sven Renström, som gifte sig den dagen.

Byggkommittén fick även i uppdrag att låta utföra en tillbyggnad med en längd av 14

meter, som skulle inrymma en stor samlingssal med scen. Tillbyggnadsarbetet utfördes av byggmästare Erik Eriksson, Drängsered. I oktober 1954 kunde invigningsfesten hållas, då var hela bygdegården färdig.

Familjen Appelgren skötte bygdegården under många år. Johan utförde mycket ideellt arbete under byggtiden och flera år senare också. Jenny hade hand om hyresbokning och utlämning av nycklar samt städning. Vera Appelgren utsågs 1954 till föreståndare och skötte detta i 25 år. Ingemar Appelgren övertog sysslan som kassör, efter sin far Johan 1958 och hade detta uppdrag till 1993.

1954 inköptes en biografmaskin från biograf Olympia i Falkenberg. Den 27 april 1955 visades första filmen, "Ung sommar" hette den och lockade 77 stycken besökande. En matinéföreställning den 15 september 1957 av filmen "Kastrullresan" besöktes av 28 vuxna och 69 barn. "Gårdarna runt sjön" sågs av 84 vuxna. Det visades film både på onsdags- och söndagskvällar. Ingemar Appelgren och Ingvar Johansson turades om att köra projektorn. Allteftersom TV blev mer och mer vanligt i stugorna avtog intresset för biobesöken i Abild. Den 18 april 1962 visades den sista filmen. Biografmaskinen stod kvar i bygdegården till ombyggnaden 1994, då den köptes av Falkenbergs fotomuseum, som senare återbördade den till biograf Olympia. Bridge spelades minst en gång i veckan under åren 1951–1963. På hösten 1963 startades bingospel i bygdegården av idrottsföreningarna i Årstad och Heberg. Detta blev så småningom mycket populärt och lockade många deltagare. På söndagskvällarna var lokalen mer än fullsatt av bingospelare. Efter nästan 20 år upphörde dock spelet.

Bygdegården har renoverats och tillbyggts två gånger sedan den togs i bruk. 1976 tillbyggdes köket och fler toaletter installerades. Yttertaket byttes och lokalerna ommålades. Bygghögskommitté för detta var Ingvar Johansson, Ingemar Appelgren och Hans-Åke Bengtsson. År 1994 var det åter dags för en större om- och tillbyggnad. Alla fönster byttes ut, väggarna tilläggsisolerades och kläddes med träpanel. Vinden isolerades också. Stora salen breddades och fick nytt parkettgolv och ny värmeledning. Köket tillbyggdes och moderniserades med bland annat diskmaskin, kylrum och varmluftsgugn. Bygghögskommittén som skötte detta var Gun Bengtsson, Lid, Margareta Svenningsson, Grinnared och Hans-Åke Bengtsson, Ryd. Hela entreprenadkostnaden uppgick till 3,1 miljoner kronor. Men tack vare drygt två tusen frivilliga arbetstimmar av bygdens folk samt statligt och kommunalt bidrag, kunde reparationen utföras utan någon skuldsättning för föreningen. Den 28 december hölls invigningsfest av de nyrenoverade lokalerna. Den 1 maj 1979 övertog Margareta och Gert Alriksson sysslan som vaktmästare. Detta skötte de till 1993, då Monica Karlsson och Bo Svensson fortsatte som vaktmästare. Från 1995 har Gun Bengtsson hand om uthyrning av lokalerna och vaktmästeriet sköts av Elsie och Hans-Åke Bengtsson.

Styrelseordförande har under åren varit följande personer: 1950–55 Rudolf Johansson, Assarp, 1956–60 Torsten Andersson, Perstorp, 1961–66 Elis Bergstrand, Humselymga, 1967–69 Allan Svensson, Grinnared, 1970–85 Ingvar Johansson, Assarp, 1986–92 Gun Bengtsson, Lid och från 1993 Hans-Åke Bengtsson, Ryd.